PLATFORMA KONSTRUKTYWNYCH KONSULTACJI PODRĘCZNIK Administratora

NORBERT KOŁOS, PIOTR JUTKIEWICZ, ŁUKASZ MACANDER

PLATFORMA Konstruktywnych konsultacji Podręcznik administratora

Norbert Kołos, Piotr Jutkiewicz, Łukasz Macander

Polskie Towarzystwo Studiów nad Przyszłością Warszawa 2016

PLATFORMA KONSTRUKTYWNYCH KONSULTACJI. Podręcznik administratora

Norbert Kołos, Piotr Jutkiewicz, Łukasz Macander

Skład i łamanie: Edycja360.pl Korekta: Edycja360.pl

Wydanie I

Polskie Towarzystwo Studiów nad Przyszłością, Warszawa 2016

Publikacja opracowana ramach projektu "Nowe metody partycypacyjnego planowania infrastruktury transportowej". Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Niniejsza publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe.

SPIS TREŚCI

6 | Wstęp

8 | Tworzenie badania

- Tytuł badania
- 8 Czas trwania badania Opis badania
- 9 Tekst powitania
  - Tutorial
- 10 Informacje w panelu bocznym
- Zgoda na przetwarzanie danych osobowych
- Ustawienia Facebook
  - Badania otwarte/zamknięte
- 12 | Losowa kolejność pytań
- 13 | Możliwości komentowania

14 | Dodawanie i edycja pytań

- 14 | Metryczka
- 15 Tytuł i opis badania
  - Wykorzystanie map i geotagowania
- 17 | Opcje komentowania
  - | Limit znaków w komentarzu
  - 17 Liczba dostępnych komentarzy w pytaniu
  - Prefiksy komentarzy
    - Prefiksy komentarzy do komentarzy
  - 20 | "Wymuszone" ocenianie komentarzy
  - 21 | Badanie samogenerujące się
  - 22 Komentarze dostępne po wprowadzeniu własnej oceny
    - Możliwość dodawania komentarzy do komentarzy

24 | Sposoby oceny pytań

Lista rozwijana; lista jednokrotnego/wielokrotnego wyboru

- 24
   "Kciuki" w górę/w dół

   24
   "Kciuki" w górę/w dół

   Pole liczbowe

   25
   Suwak

   Pole tekstowe/akapit
- Sposób oceny komentarzy 25
- 26 I Ustawienia dynamicznych formularzy oceny
  - 26 Ustawienia podstawowe
  - 27 Wymagane i niewymagane Zliczane i niezliczane

28 | Odznaki

- 28
  - Odznaki dla pytań Odznaki dla użytkowników

29 | Komunikacja z użytkownikami

- 29 | Wiadomości systemowe
- 30 | Moderacja komentarzy Zgłoszenia

Koniec badania i analiza wyników

- 31 Co dalej?
- 32 | O Polskim Towarzystwie Studiów nad Przyszłością (PTSP)
- 33 | O Programie "Obywatele dla Demokracji"

WSTĘP

Oddajemy w Państwa ręce niniejszą publikację. W zamierzeniu jest to poradnik dla osób planujących organizację badań konsultacyjnych z użyciem Platformy Konstruktywnych Konsultacji (PKK) – naszego nowego narzędzia do prowadzenia badań z wykorzystaniem zbiorowej inteligencji w czasie rzeczywistym, przygotowanego na potrzeby konsultacji społecznych. PKK to narzędzie do prowadzenia procesów partycypacyjnych online o nowatorskich w skali światowej funkcjonalnościach. Jest to zaawansowany system informatyczny do prowadzenia tzw. procesów partycypacji deliberatywnej, ale przede wszystkim potężne i elastyczne narzędzie badawcze, którego poprawne użytkowanie wymaga świadomości celu celu oraz sposobu działania szeregu technicznych i metodologicznych składników. W rękach sprawnego użytkownika będzie on wartościową metodą realizacji różnorodnych projektów konsultacyjnych, która dzięki zaawansowanym funkcjonalnościom i nowatorskim w skali światowej rozwiązaniom może wnieść do nich nową jakość.

PKK została opracowana, wdrożona i przetestowana, a obecnie może być udostępniana dzięki przeprowadzonemu przez nasze stowarzyszenie projektowi "Nowe Metody Partycypacyjnego Planowania Infrastruktury Transportowej". Partnerami tego ponadrocznego projektu były: Jernbaneverket, norweska agencja zajmująca się infrastrukturą kolejową, oraz Urząd Miasta Płock, który umożliwił przeprowadzenie pilotażowego badania z użyciem PKK w tym dynamicznie rozwijającym się mieście.

W systemie PKK połączyliśmy doświadczenia praktyków partycypacji społecznej, zaawansowane metody badań foresightowych oraz technologiczne korzyści wynikające z digitalizacji danych przestrzennych, aby dać środowiskom pozarządowym oraz samorządom w Polsce nowe narzędzia do sprawnego, rzetelnego oraz inkluzywnego prowadzenia konsultacji w zakresie strategii publicznych i planowania przestrzennego, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury transportowej. System PKK podnosi efektywność oraz wartość merytoryczną tych procesów, zapewniając jednocześnie ich otwartość. Dobrze sprawdzi się również w procesach konsultacyjnych dotyczących rewitalizacji. Nasz projekt nie mógłby zostać zrealizowany bez wsparcia w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG, którego udzieliła nam Fundacja Batorego. Dziękujemy jej za zaufanie, którym obdarzyła naszą organizację.

Zachęcamy Państwa do lektury niniejszej publikacji oraz do kontaktu z personelem naszego stowarzyszenia, który odpowie na wszelkie Państwa pytania odnośnie funkcjonalności, zasad korzystania oraz dostępu do PKK.

Zespół Polskiego Towarzystwa Studiów nad Przyszłością (PTSP)

TWORZENIE BADANIA

TYTUŁ BADANIA

Planując badanie, warto zadbać o nadanie mu zwięzłego i jednocześnie oddającego tematykę tytułu, ponieważ będzie on wyświetlany w wielu miejscach platformy oraz w treści wiadomości e-mail kierowanych do uczestników badania.

CZAS TRWANIA BADANIA

Czas trwania badania to okres, w którym zbierane są odpowiedzi od uczestników. Datę startową warto ustalić z wyprzedzeniem, które zapewni czas na sformułowanie pytań i sprawdzenie, czy wszystko dopięte jest na ostatni guzik. Data końca badania jest bardzo istotna ze względu na przebieg badania. Wyświetla się ona wszystkim uczestnikom badania – więc pozwala im zaplanować udział w badaniu, a zwłaszcza powtórne odwiedziny. Może być modyfikowana w trakcie badania – zazwyczaj jako wydłużenie terminu.

WSKAZÓWKA

Planując czas trwania badania, weź pod uwagę liczbę uczestników i rodzaj badania. Minimalny sensowny czas dla badania zamkniętego z niewielką liczbą uczestników (kilkanaście osób) to jeden tydzień. Jeżeli mowa o badaniu otwartym dla większej liczby osób (kilkaset) – trzy tygodnie są bardzo krótkim czasem. Im badanie jest dłuższe, tym więcej czasu dajemy uczestnikom na ponowne wizyty.

PRZYKŁAD: Konsultacje społeczne sieci dróg rowerowych w dużym mieście. Planowane na minimum 200 uczestników z otwartym dostępem. Zalecany czas trwania – ok. 1 miesiąc.

TEKST POWITANIA (WIDOCZNY NA STRONIE LOGOWANIA)

Tekst powitania wyświetlany jest na stronie rejestracji wszystkim potencjalnym uczestnikom badania. Tekst ten powinien wyjaśniać przede wszystkim, czego dotyczy badanie, dla kogo jest przewidziane, przez kogo i dlaczego jest organizowane oraz czego oczekuje się od uczestnika.

WSKAZÓWKA

Tekst powinien być krótki i dobrze ilustrować cel badania. Należy unikać długich, rozbudowanych opisów. Kilka zdań powinno wystarczyć. Dobrze przy tym wykorzystać możliwości formatowania dostępne przy edycji, aby tekst był wizualnie przystępny i łatwy do odczytania.

OPIS BADANIA (WIDOCZNY PO ZALOGOWANIU)

Po zalogowaniu/rejestracji uczestnikom badania wyświetla się rozbudowany opis. Należy przedstawić tutaj cel badania, a przede wszystkim zwięzłą instrukcję dla uczestników – co jest od nich wymagane, jakie są podstawowe mechanizmy funkcjonowania platformy i jak powinni wypełniać kwestionariusz. Jest to każdorazowo uzależnione od tematyki badania, wybranego schematu badawczego, sposobu oceny pytań, sposobu komentowania itd.

TUTORIAL (INSTRUKCJA SZCZEGÓŁOWA)

Tutorial to szczegółowa i rozbudowana instrukcja korzystania z platformy przez użytkownika. Przygotowując go, najlepiej bazować na gotowej, ogólnej instrukcji obsługi, modyfikując ją odpowiednio pod kątem konkretnego badania. Mało które badanie będzie jednocześnie wykorzystywało wszystkie funkcjonalności przewidziane w platformie, więc w praktyce chodzi o takie skrócenie ogólnej instrukcji, aby uczestnikom badania jak najłatwiej było znaleźć ważne z ich perspektywy informacje i poświęcić możliwie jak najwięcej swojego czasu na właściwy udział w badaniu.

INFORMACJE W PANELU BOCZNYM

Panel boczny to dobre miejsce na umieszczenie praktycznych informacji, które mogą być istotne dla uczestników badania na każdym jego etapie. Jeśli np. w pytaniach często odwołujemy się do jakiegoś dokumentu, można tu zamieścić odpowiedni link. Jeśli przewidzieliśmy telefoniczną lub e-mailową pomoc dla uczestników, można tu zamieścić adres e-mail lub numer kontaktowy – w panelu bocznym będzie wygodniej je znaleźć!

PRZYKŁAD: W badaniu konsultacyjnym dotyczącym oceny propozycji aktualizacji strategii powiatu, w panelu bocznym można napisać np.: "Aktualizacja strategii w formacie PDF dostępna jest pod adresem [link do ściągnięcia]. W przypadku pytań lub problemów związanych z badaniem, prosimy o wiadomość na adres [adres e-mail]". Innym przykładem mogą być konsultacje rowerowe w Płocku, gdzie w panelu bocznym zamieszczono adres kontaktowy oraz informacje o grantodawcy.

> Pomoc: pomoc@konsultacjerowerowe.pl

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

ZGODA NA PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH

Niemal każde badanie realizowane z użyciem PKK będzie wiązało się ze zbieraniem danych osobowych, ponieważ adresy e-mail wymagane do rejestracji mogą umożliwiać identyfikację konkretnej osoby. Dodatkowe dane podawane są przez uczestników w metryczce – zależnie od tego, jak zdefiniują ją organizatorzy. Uczestnicy badania są dla siebie nawzajem anonimowi – nie są jednak anonimowi dla organizatorów badania, dlatego organizacja badania podlega przepisom o ochronie danych osobowych. Należy więc zadbać o zgłoszenie zbierania danych osobowych do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, o właściwą ochronę danych oraz zdefiniowanie treści zgody, jaką będą wyrażać uczestnicy przy rejestracji.

USTAWIENIA FACEBOOK

Tak jak wspomniano wyżej, w większości wypadków badanie będzie otwarte dla wszystkich zainteresowanych, a organizatorom zależały jak najszerszej promocji. W dzisiejszych czasach jedną z istotnych dróg promocji tego rodzaju badań są media społecznościowe. Dlatego w badaniach otwartych tworzonych z wykorzystaniem PKK domyślnie włączona jest możliwość udostępniania informacji z badania w portalu Facebook przez jego uczestników, przy pomocy specjalnego guzika w menu górnym. Warto zadbać o to, aby opis towarzyszący takiemu udostępnieniu był sformułowany w sposób, który jasno zdefiniuje cel i grupy docelowe badania oraz zachęci do udziału.

WSKAZÓWKA

Oprócz opisu towarzyszącego postowi na Facebooku, w PKK można zdefiniować również obrazek. Warto o tym pamiętać – z pewnością dobrze dobrana grafika zwiększy atrakcyjność wizualną komunikatu i przełoży się na większą liczbę uczestników badania!

BADANIE OTWARTE/ZAMKNIĘTE

Jedną z pierwszych decyzji, które należy podjąć, projektując badanie konsultacyjne, jest określenie grup docelowych, a więc osób, które będą w nim uczestniczyć. Podejmując tę decyzję, należy mieć na uwadze możliwość włączenia jak najpełniejszej i jak najbardziej reprezentatywnej grupy respondentów – tak, aby dać szansę wypowiedzenia się przedstawicielom wszystkich grup, których tematyka konsultacji może bezpośrednio lub pośrednio dotyczyć. Chcąc umożliwić wszystkim zainteresowanym udział w badaniu, zazwyczaj jego organizatorzy decydują się na otwartą formułę, zarówno jeśli chodzi o spotkania i wywiady organizowane w ramach badania, jak i możliwość korzystania z platform internetowych, takich jak PKK. W niektórych wypadkach korzystna może być jednak możliwość precyzyjnego doboru węższej grupy osób. Wówczas możliwe jest wysłanie indywidualnych zaproszeń, a PKK będzie działała w trybie zamkniętym, umożliwiając logowanie tylko zaproszonym przez organizatorów osobom.

WSKAZÓWKA

Badanie uruchomione w trybie zamkniętym można w jego toku otworzyć, dopuszczając do udziału w nim wszystkie zainteresowane osoby. Nie działa to jednak w drugą stronę – badania raz "otwartego" nie można już "zamknąć". Wiąże się to m.in. z tym, że badanie otwarte pomyślane jest tak, aby możliwa była jego jak najszersza promocja – użytkownicy mogą udostępniać link do badania znajomym, zarówno przesyłając go dowolnym sposobem, jak i korzystając z wbudowanego w PKK guzika "Udostępnij na FB". Możliwość logowania do tak wypromowanego badania nie powinna być nagle ograniczana do zamkniętej grupy uczestników. W badaniu zamkniętym funkcjonalności związane z udostępnianiem są wyłączone – do czasu ustawienia badania jako otwartego dla szerszej publiczności.

PRZYKŁAD: Konsultacje dotyczące możliwych lokalizacji przejść dla pieszych w małym mieście można zorganizować dwuetapowo: W pierwszym etapie dostęp do badania można dać zamkniętej grupie ekspertów, którzy pomogą doprecyzować pytania tak, aby wszystkie analizowane propozycje były wykonalne (z uwagi np. na przepisy, możliwości techniczne czy finansowe). W drugim etapie można badanie otworzyć, aby wyłonione propozycje mogły zostać poddane ocenie szerokiego grona mieszkańców.

LOSOWA KOLEJNOŚĆ PYTAŃ

Losowa kolejność pytań jest bardzo przydatną funkcją platformy. Dość powszechnym zjawiskiem jest to, że uczestnicy wszelkich badań wypełniają kilka pierwszych pytań i przerywają wypełnianie – z zamiarem powrotu do badania w późniejszym terminie lub wcale. W takim przypadku organizatorzy badania mają istotnie więcej odpowiedzi na pierwsze pytania w listy. Dalsze pytania mają tych odpowiedzi coraz mniej. Aby temu przeciwdziałać, można ustawić losową kolejność pytań. Wtedy każde pytanie może być tym pierwszym, a liczba odpowiedzi w poszczególnych pytaniach przestaje zależeć od ich kolejności.

WSKAZÓWKA

Pamiętaj, jakie konsekwencje pociąga za sobą brak ustalonej kolejności pytań. Każde pytanie może być pierwszym. W związku z czym, nie ma ciągłości logicznej badania. Nie będzie pytania wprowadzającego, które otwiera ankietę. Wszystkie pytania muszą być tak sformułowane, by mogły pełnić rolę pytania pierwszego i ostatniego, muszą być w pełni równoważne.

MOŻLIWOŚCI KOMENTOWANIA

Jedną z kluczowych funkcjonalności PKK jest możliwość dodania komentarza pod pytaniem przez uczestnika badania oraz (w zależności od decyzji organizatorów) komentowanie komentarzy zamieszczonych przez innych uczestników. Administrator może włączyć lub wyłączyć możliwość:

- komentowania pytań (poziom 1),
- komentowania komentarzy (poziom 2),
- komentowania komentarzy do komentarzy (poziom 3).

Włączenie każdego z tych poziomów pociąga za sobą szereg konsekwencji. Wyłączenie opcji komentarzy z poziomu 1 sprawia, że badanie na PKK staje się zbliżone do klasycznej ankiety, w której uczestnicy oceniają przedstawione im opcje. Zasadnicza różnica w stosunku do zwykłej ankiety jest nadal taka, że uczestnicy mogą zobaczyć sumaryczną ocenę danego pytania, np. procent głosów na "tak", oddanych przez wszystkich uczestników. Funkcjonalność tę także można wyłączyć – wtedy platforma wyświetla zwykłą ankietę.

Dla wielu rodzajów pytań (np. z mapą) komentarze są podstawowym sposobem zbierania przez organizatorów pomysłów/informacji dotyczących wskazanych miejsc. Można więc powiedzieć, że dla wielu typów pytań komentarze równają się propozycjom uczestników.

Dodatkowo platforma daje możliwość zdefiniowania, w jaki sposób jedni uczestnicy będą oceniać zgłaszane propozycje innych uczestników. Zarówno na poziomie komentarzy do pytania, jak i komentarzy do komentarzy.

Dzięki komentarzom oraz ich ocenom, uczestnicy badania mają możliwość prowadzenia dyskusji na wskazane tematy. Rzeczowe i trafne argumenty będą zdobywać wysokie oceny, w przeciwieństwie do argumentów słabych. Tym samym organizatorzy badania mają od razu informację zwrotną, określającą wartość poszczególnych komentarzy dla uczestników badania. Nie muszą więc sami rozsądzać, kto ma rację w przypadku przeciwstawnych postulatów.

Jeśli w badaniu dopuścimy możliwość wpisywania komentarzy pod pytaniami (a może też wprowadzenia komentarzy do komentarzy), musimy liczyć się z tym, że swobodna dyskusja może wymknąć się spod kontroli tak, że stanie się ona mało użyteczna lub wręcz szkodliwa dla jakości badania. Sama liczba i długość komentarzy może sprawić, że badanie stanie się nieprzystępne dla jego uczestników, którzy zazwyczaj nie mają przecież wielu godzin na zapoznanie się z dyskusją pod każdym pytaniem. W PKK wprowadzono w związku z tym szereg zabezpieczeń chroniących przed taką sytuacją. Część z nich jest dość standardowa (limity znaków, limity komentarzy, moderacja), część bardziej zaawansowana i odróżniająca PKK od innych rozwiązań ("wymuszone" ocenianie, prefiksy komentarzy i warunki brzegowe otwarcia dyskusji). Wszystkie te rozwiązania zostały opisane szerzej w kolejnym rozdziale, podobnie jak inne szczegółowe ustawienia komentarzy.

PRZYKŁAD: Pytanie z mapą, w którym uczestnicy mają za zadanie zaznaczyć najlepszą lokalizację przejścia dla pieszych na wskazanym odcinku drogi. Uczestnicy zaznaczają proponowane przez siebie lokalizacje na mapie, a w komentarzach wpisują argumenty uzasadniające dany wybór. Inni uczestnicy mają możliwość oceny tych komentarzy i lokalizacji oraz podjęcia dyskusji z przytoczonymi argumentami. Organizatorzy badania otrzymują listę lokalizacji wraz z argumentacją i ocenami.

DODAWANIE I EDYCJA PYTAŃ

METRYCZKA

Metryczka tworzona w PKK jest szczególnym typem pytania, dostarczającego podstawowych danych dotyczących samego badanego. Jest to zestaw pytań, który uczestnik otrzymuje od razu po zarejestrowaniu do badania. Nie ma możliwości przejścia do właściwej części badania bez wypełnienia metryczki. Jest to niejako dopełnienie procesu rejestracji do badania. Formułując pytania do metryczki, należy mieć na względzie, że nie powinno być ich zbyt wiele – co prawda szcze-gółowa metryczka pozwoli na dokładną analizę wyników, ale jednocześnie może

zniechęcić użytkowników do udziału w badaniu. Najlepiej ograniczyć się więc tylko do informacji, które są naprawdę niezbędne do właściwej analizy wyników.

UWAGA!

Każde pierwsze pytanie stworzone w badaniu automatycznie staje się metryczką. Usunięcie metryczki sprawia, że dopóki nie usunie się wszystkich pozostałych pytań, w badaniu nie będzie możliwości ponownego dodania metryczki.

TYTUŁ I OPIS PYTANIA

Tytuł pytania jest tym, co wyświetla się w nagłówku pytania (niebieska belka). Tytuł pytania jest istotny, ponieważ treść pytania można "zwinąć", a wtedy użytkownik nie będzie widział niczego poza nagłówkiem. Ważne, aby tytuł pytania łatwo pozwalał zidentyfikować poszczególne pytania.

Opis pytania to miejsce na wpisanie rozbudowanej treści. Oprócz tekstu z szerokimi możliwościami formatowania, osadzać można także zdjęcia, filmy, wykresy, linki oraz inne elementy pozwalające lepiej zilustrować omawiane zagadnienie. W razie potrzeby, w opisie pytania można też zawrzeć wyjaśnienie mniej intuicyjnych elementów oceny.

Możliwe do zastosowania sposoby oceny pytań opisano w rozdziale "Sposoby oceny pytań".

WSKAZÓWKA

Warto korzystać z szerokich możliwości formatowania tekstu (rich text), jakie oferuje PKK, zwłaszcza w przypadku złożonych i rozbudowanych pytań. Z pewnością ułatwi i uprzyjemni to użytkownikom udział w badaniu!

WYKORZYSTANIE MAP I GEOTAGOWANIA

Jeśli tematyka badania związana jest bezpośrednio lub pośrednio z planowaniem przestrzeni, udostępnienie użytkownikom możliwości wskazania na mapie miejsca, do którego się odnoszą w komentarzach, może bardzo podnieść atrakcyjność badania, przejrzystość i jakość uzyskanych wyników. Jeśli nie ma mapy, użytkownicy zmuszeni są opisywać miejsce o którym mówią ("południowo-wschodni róg skrzyżowania, przed kioskiem", "przy okrąglaku", "przejście dla pieszych przy przystanku na Mickiewicza, po lewej stronie, patrząc od strony sklepu z meblami"). Jest to czasochłonne, często nieprecyzyjne, a dla wielu użytkowników może być nieprzystępne, utrudnia też znalezienie komentarzy dotyczących podobnej lokalizacji. PKK daje rozbudowane możliwości korzystania z map. Przede wszystkim, wpisując adres, możemy wyświetlić przy pytaniu dowolne miejsce z map Google. Możemy na taką mapę nałożyć dodatkową, samodzielnie stworzoną warstwę z dodatkowymi informacjami, korzystając z możliwości wgrania pliku KML. Kolejną możliwością jest dodanie pliku graficznego, który zostanie nałożony na mapę Google (musimy określić współrzędne rogów obrazka, aby system wiedział, w którym miejscu mapy go wyświetlić). W końcu możemy także określić, czy użytkownicy będą mogli oznaczać swoje komentarze na mapie, oraz wybrać rodzaje kształtów zaznaczenia (do wyboru są: "marker", "koło", "wielokąt" oraz "krzywa").

WSKAZÓWKA

Istnieje możliwość włączenia "obowiązkowego geotagowania komentarzy" – wówczas każdy nowy komentarz będzie musiał być oznaczony na mapie. Jest to przydatne m.in. wówczas, gdy prefiksy komentarzy zdefiniujemy np. następująco: "W tym miejscu powinna być ławka, ponieważ..." i "W tym miejscu nie powinno być ławki, ponieważ..." – przy takich prefiksach komentarz bez określonej lokalizacji byłby bezwartościowy.

PRZYKŁAD: W konsultacjach dotyczących właściwych lokalizacji na nowe parkingi dla rowerów prosimy użytkowników o propozycje miejsc, w których powinny się one znaleźć. Wykorzystujemy mapę Google z dodatkowym plikiem KML, który zawiera mapę dróg rowerowych w mieście. Użytkownicy wprowadzają komentarze, wybierając jeden z prefiksów "Tutaj, bo…" lub "Tutaj nie, bo…", i oznaczają opisywane przez nich miejsce przy pomocy markera.

OPCJE KOMENTOWANIA

LIMIT ZNAKÓW W KOMENTARZU

Aby dać uczestnikom badania możliwość zapoznania się z komentarzami umieszczonymi przez innych uczestników, wprowadzony został limit znaków w komentarzu. Dzięki temu chronimy uczestników badania przed koniecznością zapoznawania się z przesadnie długimi wypowiedziami innych uczestników. Zwłaszcza jeżeli w badaniu jest wielu użytkowników, liczba komentarzy może rosnąć bardzo szybko. W czasach, w których internauci cenią sobie szybkość przyswajania informacji, duża liczba długich komentarzy może zniechęcać do dalszego udziału w badaniu.

WSKAZÓWKA

Ustaw limit znaków dostosowany do liczby uczestników i rodzaju badania. Jeżeli są to otwarte konsultacje dla kilkuset uczestników – limit powinien być nie większy niż kilkaset znaków. Jeżeli będzie to zamknięte badanie dla niewielkiej grupy ekspertów – może to być klika tysięcy znaków lub jeszcze więcej.

LICZBA DOSTĘPNYCH KOMENTARZY W PYTANIU

Kolejnym prostym, ale skutecznym sposobem zapobiegania nadmiernemu rozrastaniu się dyskusji jest wprowadzenie ograniczenia liczby komentarzy dostępnych w pytaniu i oddzielnie na głębszych poziomach dyskusji (komentarze do komentarzy itd.). Należy zwrócić uwagę, aby zbyt niską dopuszczalną liczbą komentarzy nie sprawić, że uczestnicy nie będą w stanie w pełni wyrazić swoich przemyśleń. Ustawienie limitu jest więc kompromisem pomiędzy dbałością o przystępność całości dyskusji dla wszystkich jej uczestników (którzy na jej podstawie mogą chcieć zmienić swoją opinię) a ilością informacji uzyskiwanych od jednego uczestnika. Organizator badania, w zależności od jego tematu, musi zadecydować, czy lepsze będzie dopuszczenie niewielu, za to długich komentarzy, czy wielu krótkich (z ograniczoną liczbą znaków).

UWAGA!

Warto pamiętać, że jeśli w badaniu wprowadzono limit do komentarzy w pytaniu, należy jego uczestników wyraźnie o nim poinformować, w opisie pytania prosząc np. o wskazanie maksimum trzech najbardziej ich zdaniem istotnych kwestii.

WSKAZÓWKA

Jeśli w toku badania okaże się, że zbyt rygorystycznie ustawiony limit dostępnych komentarzy sprawia, że użytkownicy nie mogą się w pełni wypowiedzieć, limit komentarzy można zwiększyć – warto o tym poinformować wszystkich uczestników!

PREFIKSY KOMENTARZY

Aby zwiększyć przystępność dyskusji dla uczestników badania, podnieść jej jakość oraz wartość (zarówno dla uczestników, jak i na potrzeby późniejszej analizy wyników), w PKK wprowadzono definiowalne przez administratora prefiksy komentarzy. Pozwalają one ustrukturyzować dyskusję poprzez podzielenie komentarzy na dwie kategorie – zazwyczaj na komentarze wyrażające aprobatę lub dezaprobatę dla danej kwestii.

PRZYKŁAD: W badaniu konsultacyjnym dotyczącym strategii działania dla pewnej organizacji pozarządowej, uczestnicy oceniają na skali od 1 do 10 propozycje zestawu roboczych celów strategicznych. Oprócz tego mają możliwość wprowadzania komentarzy uzasadniających daną ocenę. Wprowadzając komentarz, wybierają jeden z dwóch prefiksów: "Uważam, że to dobry kierunek działania, ponieważ...." lub "Uważam, że to zły kierunek działania, ponieważ...". Dzięki temu pozostali uczestnicy oraz organizatorzy mogą zobaczyć, jak wiele oraz jak silnych (jeśli komentarze są poddane ocenie) argumentów wymieniają uczestnicy badania za lub przeciwko obraniu danego kierunku strategicznego. Dyskusja jest więc znacznie bardziej wartościowa niż w tradycyjnym podejściu, zarówno w toku trwania badania, jak i po jego zakończeniu.

Pozytywny prefix komentarzy w pytaniu	Uważam, że to dobry kierunek działania, ponieważ	
Kolor pozytywnego prefixu	#343853	
Negatywny prefix komentarzy w pytaniu	Uważam, że to żły kierunek działania, ponieważ	
Kolor negatywnego prefixu	#ff4f2f	

WSKAZÓWKA

Aby zwiększyć przystępność wizualną ankiety, warto skorzystać z możliwości definiowania kolorów prefiksów. Jeśli mamy prefiksy o wydźwięku negatywnym i pozytywnym, zazwyczaj najwłaściwszym wyborem będą kolory czerwony i zielony. Jeśli jednak mamy parę prefiksów dotyczących wyboru między dwiema opcjami ("Uważam że A, ponieważ...", "Uważam że B, ponieważ..."), lepiej zdecydować się na bardziej neutralne kolory. W takiej sytuacji warto też zadbać o to, aby w opisie pytania wykorzystać te same co w prefiksach kolory czcionki przy odwoływaniu się do danej opcji.

PREFIKSY KOMENTARZY DO KOMENTARZY

Prefiksy komentarzy opisane powyżej dotyczą komentarzy odnoszących się do pytań wprowadzonych przez organizatorów badania, a więc komentarzy na poziomie 1. Łatwo jest je zdefiniować, ponieważ organizatorzy wiedzą, czego dotyczy dane pytanie. Jeśli w badaniu przewidzieliśmy możliwość wprowadzania komentarzy do komentarzy (poziom 2 i ew. 3), należy mieć na względzie, że prefiksy do nich nie powinny być takie same jak do komentarzy na poziomie 1. Dlatego w platformie przewidziano możliwość oddzielnego definiowania par prefiksów na każdym poziomie.

PRZYKŁAD: W badaniu dotyczącym przyszłości transportu w dużych miastach poproszono uczestników o ocenienie prawidłowości stwierdzenia: "W roku 2050 większość transportu publicznego będzie obsługiwana przez pojazdy autonomiczne" na skali 0–100. Prefiksy komentarzy w tym pytaniu zdefiniowano następująco: "Uważam, że to mało prawdopodobne, gdyż..." oraz "Uważam, że to prawdopodobne, gdyż...". Ponieważ w tym badaniu umożliwiono użytkownikom także wprowadzanie komentarzy do komentarzy, konieczne było zdefiniowanie prefiksów również do nich. Nie mogły być to te same prefiksy co w przypadku komentarza do pytania, ponieważ w komentarzu do komentarza użytkownicy nie oceniali już prawidłowości tezy postawionej w pytaniu, tylko odnosili się do danego komentarza. Na 2. i 3. poziomie komentarzy organizatorzy zdefiniowali więc proste prefiksy "Zgadzam się, ponieważ..." oraz "Nie zgadzam się, ponieważ...".

"WYMUSZONE" OCENIANIE KOMENTARZY

Badania konsultacyjne prowadzone z użyciem narzędzi internetowych zazwyczaj umożliwiają uczestnikom wprowadzanie ocen w pytaniach ankietowych i/lub wpisywanie odpowiedzi na pytania otwarte. Otwarcie możliwości wprowadzania komentarzy z pewnością zwiększa zdolność procesu konsultacji do dostarczenia wartościowej wiedzy – uczestnicy mają możliwość nie tylko wypowiedzenia się, lecz także oceny argumentów i pomysłów innych uczestników, dzięki czemu cały proces jest mniej ograniczony przez narzucone z góry pytania sformułowane przez organizatorów. Jednocześnie, tak jak już wyżej wspominaliśmy, wiąże się to z ryzykiem natłoku informacyjnego zmniejszającego łatwość udziału w badaniu.

Do tej pory opisaliśmy kilka prostych rozwiązań tego problemu zastosowanych w PKK, takich jak limity znaków i limity komentarzy oraz jedno bardziej zaawansowane, czyli prefiksy komentarzy. Aby jeszcze bardziej podnieść jakość dyskusji i jej przystępność dla uczestników, w PKK wprowadziliśmy jeszcze jedno nowatorskie rozwiązanie, czyli "wymuszone" ocenianie komentarzy. Funkcjonalność ta przeciwdziała powstawaniu zduplikowanych komentarzy. Zduplikowane komentarze pojawiają się m.in dlatego, że uczestnicy badań często wprowadzają nowe komentarze przed zapoznaniem się z wcześniejszymi. W efekcie, nawet w badaniu ze względnie niedużą liczbą uczestników, w krótkim czasie mogą pod jednym pytaniem pojawić się dziesiątki komentarzy mówiących różnymi słowami, ale o tym samym. To z kolei powoduje, że ilość informacji w dyskusji wkrótce staje się zaporowa, kolejnym uczestnikom coraz mniej chce się z nią zapoznawać, co intensyfikuje problem. Rozwiązaniem jest zdefiniowanie sposobu oceny komentarzy oraz włączenie opcji "wymuszonej oceny", która powoduje, że nowy komentarz można dodać dopiero po ocenie wszystkich wcześniejszych komentarzy. Dzięki temu każdy użytkownik, którego pomysł już znajduje się na liście komentarzy, może wyrazić swoje poparcie, wysoko oceniając dany komentarz. Przy okazji użytkownicy mają okazję zapoznać się z opiniami innych uczestników oraz zainspirować się nimi, czasami weryfikując swoje przekonania, co sprzyja budowaniu konsensusu.

BADANIE SAMOGENERUJĄCE SIĘ (OTWIERANIE DYSKUSJI)

Kolejnym nowatorskim sposobem zwiększającym przejrzystość i przystępność badań prowadzonych z wykorzystaniem PKK jest możliwość zautomatyzowanego, półzautomatyzowanego lub ręcznego otwierania dyskusji tylko pod pytaniami, które są wysoko kontrowersyjne. Opcja ta bywa przydatna w badaniach, w których albo samych pytań jest dużo, albo w których uczestniczy wiele osób. Prowadzenie rozbudowanej dyskusji pod wszystkimi pytaniami – a więc także pod tymi, co do których oceny występuje wysoka zgodność - byłoby mało efektywne czasowo, a dobrze zaprojektowane badanie powinno w sposób optymalny wykorzystywać czas, który zechcieli poświęcić na nie (zazwyczaj bez wynagrodzenia) jego uczestnicy. Aby czas ten był wykorzystywany dobrze, warto jest rozważyć otwieranie dyskusji jedynie pod tymi pytaniami, które budzą wysokie kontrowersje. PKK nie tylko umożliwia takie działanie - pozwala również, w zależności od potrzeb, na większy lub mniejszy stopień automatyzacji. W najprostszym wariancie administrator, monitorując przebieg badania i wprowadzane przez uczestników oceny, może zadecydować o ręcznym otwarciu dyskusji. Alternatywnie może zdecydować się na częściowo lub w pełni zautomatyzowane rozwiązanie. W tym celu określa wartość tzw. współczynnika przedziału, liczonego wg. wzoru odch.std*2/(górna granica przedziału-dolna granica przedziału) wskaźnika, który pozwala ocenić stopień rozbieżności ocen w danym pytaniu. Gdy współczynnik przedziału przekroczy określony poziom, w zależności od wybranej opcji, dyskusja albo otworzy się automatycznie, albo system wyśle do administratora notyfikację z prośbą o zatwierdzenie otwarcia dyskusji. Niezależnie od wybranej opcji, po otwarciu dyskusji odpowiednią notyfikację dostaną także wszyscy uczestnicy badania.

Oprócz zwiększenia przejrzystości i przystępności badań, funkcja badań samogenerujących ma także inne wartościowe zastosowanie. Można dzięki niej tworzyć badania, w których zamiast przedstawiać uczestnikom do oceny zestaw wcześniej przygotowanych tez, uczestnikom na wstępie zadaje się tylko jedno pytanie, np. "Jakie są szanse i zagrożenia dla rozwoju turystyki w regionie X?" – wówczas komentarze uczestników stają się tezami podlegającymi później ocenie i dalszej dyskusji. Funkcjonalność ta jest przydatna także w analizach scenariuszowych.

KOMENTARZE DOSTĘPNE PO WPROWADZENIU WŁASNEJ OCENY

W przypadku pytań, w których nie chcielibyśmy sugerować nic uczestnikom, dopóki nie wprowadzą własnej oceny, jest możliwość wyłączenia podglądu komentarzy dopóki uczestnik nie dokona samodzielnej oceny. Wtedy dopiero wyświetlą mu się komentarze innych osób, będzie mógł skonfrontować własną ocenę ze wskazanymi argumentami i podjąć, bądź nie, decyzję o zmianie swojej wcześniejszej oceny.

Funkcji tej nie należy mylić z funkcją "wymuszonej" oceny komentarzy, gdzie uczestnik, aby dodać własny komentarz, musi ocenić najpierw wszystkie dotychczas wprowadzone. Przy włączonych obu funkcjach przebieg badania jest następujący:

- 1. uczestnik ocenia pytanie,
- pojawiają się dotychczas wprowadzone komentarze przez innych uczestników,
- 3. uczestnik badania ocenia wszystkie komentarze,
- **4.** pojawia się możliwość wprowadzenia własnego komentarza przez danego uczestnika.

Jeżeli uczestnik zobaczy, że jest już podobny komentarz, do tego, który planował wprowadzić, to maleje ryzyko, że wprowadzane będą powtarzające się komentarze.

MOŻLIWOŚĆ DODAWANIA KOMENTARZY DO KOMENTARZY

Jak wspomniano w rozdziale "Możliwość komentowania", w platformie jest opcja wpisywania komentarzy do pytań, jak i oddzielna opcja umożliwienia użytkownikom dodawania komentarzy do komentarzy, oraz, co może nie brzmi zbyt ładnie: komentarzy do komentarzy, odnoszących się do wcześniejszych komentarzy. Jest to jedna z kluczowych funkcjonalności systemu – dająca możliwość, zwłaszcza w pytaniach, w których prosi się użytkownika o zgłaszanie własnych propozycji, przedyskutowania tychże propozycji przez innych uczestników badania. Pozwala to na łatwiejsze wątkowanie dyskusji, jeżeli dotyczy ona kilku aspektów tej samej sprawy.

PRZYKŁAD:

Pytanie: Wskaż najbardziej pożądany Twoim zdaniem sposób walki ze smogiem w mieście.

Odpowiedź Uczestnika 1: Ograniczanie ruchu samochodowego.

Komentarz Uczestnika 3: Nie należy ograniczać ruchu samochodowego, bo spadną obroty sklepów w centrum miasta.

Podkomentarz Uczestnika 1: Nieprawda, doświadczenia miast, które zdecydowały się na taki krok, pokazują co innego.

Komentarz Uczestnika 4: To bardzo dobry pomysł, powinniśmy wzorować się na Londynie.

Podkomentarz Uczestnika 3: Londyn ma zupełnie inne uwarunkowania.

Odpowiedź Uczestnika 2: Powiększanie obszarów biologicznie czynnych. Komentarz Uczestnika 5: To dobry pomysł, najlepiej sadzić platany. Podkomentarz Uczestnika 3: Platany źle znoszą sól drogową. Podkomentarz Uczestnika 5: Nieprawda, sól drogowa nie szkodzi platanom.

SPOSOBY OCENY PYTAŃ

PKK przewiduje szeroki zakres sposobów, w jaki uczestnicy badania mogą odnieść się do zadanej treści. W pojedynczym pytaniu można jednocześnie zastosować kilka sposobów oceny. Np. w badaniach dotyczących scenariuszy długoterminowych często prosi się o jednoczesną ocenę prawdopodobieństwa oraz wpływu omawianego zdarzenia, a także poziomu wiedzy respondenta.

LISTA ROZWIJANA; LISTA JEDNOKROTNEGO/WIELOKROTNEGO WYBORU

Uczestnicy badania mogą dokonać oceny, klikając na opcje w listach. Do wyboru mają listę rozwijaną, gdzie klikając na pole oceny, rozwija się lista z możliwościami do wyboru. Alternatywą jest lista jednokrotnego wyboru – z opcjami od razu widocznymi dla uczestnika. Jedyna różnica między tymi dwoma sposobami oceny jest taka, że lista rozwijana lepiej sprawdza się, gdy mamy bardzo dużo możliwości do wyboru – trzeba np. wybrać jedno państwo z około dwustu dostępnych.

Do wyboru dostępna jest jeszcze lista wielokrotnego wyboru, w której jedyna różnica jest taka, że można zaznaczać więcej niż jedną opcję. Administrator w polu "Maksymalna liczba zaznaczeń" określa, ile opcji może maksymalnie zaznaczyć uczestnik badania.

"KCIUKI" W GÓRĘ/W DÓŁ

"Kciuki" to w gruncie rzeczy odpowiednik listy jednokrotnego wyboru, w której mamy tylko dwie opcje – wyrażającą aprobatę (np. "Podoba mi się", "Zgadzam się") i dezaprobatę ("Nie podoba mi się", "Nie zgadzam się"). Przyjazna forma graficzna sprawia, że ten sposób oceny jest bardzo intuicyjny i warto go stosować w sytuacjach, gdy skomplikowane sposoby oceny nie są konieczne. "Kciuk w górę" oraz "kciuk w dół" są na tyle wymowne, że w zasadzie nie wymagają dodatkowego opisu, ale w PKK możliwe jest jego zdefiniowanie, z czego czasami warto skorzystać.

POLE LICZBOWE

Jeśli w pytaniu chcemy użyć oceny ilościowej, możemy wykorzystać pole liczbowe. PKK oferuje praktycznie nieskończone możliwości definiowania ograniczeń wartości, które mogą być wprowadzane w takim polu, dzięki wykorzystaniu notyfikacji wyrażeń regularnych (regex). Jeśli zaawansowana walidacja odpowiedzi nie jest niezbędna, można też zdefiniować minimalną i maksymalną wartość możliwą do wprowadzenia w takim polu. Jedną z ważnych zalet ocen ilościowych w PKK jest możliwość wyświetlenia respondentom średniej wartości odpowiedzi pozostałych uczestników wraz z informacją o ewentualnym odchyleniu odpowiedzi danego uczestnika badania od tejże. Ta funkcjonalność, znana z metody delfickiej, sprzyja uzyskiwaniu konsensusu w toku badania.

SUWAK

Suwak to w gruncie rzeczy odpowiednik pola liczbowego z określonym górnym i dolnym przedziałem. W przypadku oceny ilościowej na skali, warto zastosować ten sposób oceny, ponieważ jest on bardziej intuicyjny i atrakcyjny wizualnie od tradycyjnego pola liczbowego, przy zachowaniu wszystkich jego zalet.

POLE TEKSTOWE / AKAPIT

PKK umożliwia uczestnikom wprowadzanie komentarzy, które będą widoczne dla pozostałych uczestników. To rozwiązanie ma wiele zalet, o których piszemy w innych miejscach tego dokumentu. Jeśli jednak z jakiegoś powodu w danym pytaniu chcemy umożliwić wprowadzanie odpowiedzi tekstowych przeznaczonych tylko do informacji organizatorów badania, możemy to zrobić, wykorzystując pole tekstowe lub akapit. Podobnie jak w przypadku pól liczbowych, PKK oferuje praktycznie nieskończone możliwości definiowania ograniczeń wartości, które mogą być wprowadzane w takich polach, dzięki wykorzystaniu notyfikacji wyrażeń regularnych (regex). W praktyce pola tekstowe i akapity najczęściej wykorzystywane są w metryczce badania, ponieważ informacje w niej wprowadzane powinny być dostępne jedynie dla organizatorów, na potrzeby komunikacji z uczestnikami i analizy wyników. Dzięki wyrażeniom regularnym można np. poprosić uczestników o podanie w metryczce numeru telefonu kontaktowego tak, aby system przyjmował tylko numery telefonów podane wg. określonego formatu.

SPOSÓB OCENY KOMENTARZY

Podobnie jak dla pytań, administrator badania może określić, czy i w jaki sposób uczestnicy badania oceniać będą komentarze wprowadzane przez uczestników badania. Dla oceny komentarzy dostępny jest ten sam zestaw ocen, co dla pytań

USTAWIENIA DYNAMICZNYCH FORMULARZY OCENY

Dla każdego z powyższych sposobów oceny można zastosować szereg funkcji:

USTAWIENIA PODSTAWOWE

Etykieta – główna treść polecenia dla użytownika, np. "Wybierz 3 z poniższych".

Pole opisu – możliwość dodania dłuższego opisu danego sposobu oceny; wyświetla się pod opcjami oceny dostępnymi dla uczestnika. Można tutaj zamieścić dodatkowe wyjaśnienia lub przykłady do bardziej skomplikowanych pytań.

Rozmiar – dla każdego sposobu oceny można określić rozmiar, jaki dane pole zajmować będzie w formularzu pytania. Jest to bardzo ważny element z punktu widzenia właściwego i wizualnie atrakcyjnego rozmieszczenia poszczególnych elementów dynamicznego formularza w pytaniu. Innymi słowy, aby oceny w pytaniu ładnie wyglądały i odpowiednio się układały, należy określić im odpowiednie rozmiary.

Limit długości – limit liczby znaków wprowadzanych przez uczestnika badania (dostępne tylko dla niektórych sposobów oceny).

UWAGA!

Zanim klikniemy przycisk "Zapisz" na dole strony edycji pytania, należy upewnić się, czy zostały zapisane zmiany w formularzu oceny – w prawym górnym rogu pola "Edycja formularza dynamicznego".

WSKAZÓWKA

Jeżeli w pytaniu chcemy wykorzystać więcej niż jeden sposób oceny (lub jeden sposób więcej niż raz), warto poeksperymentować z formatowaniem i układem poszczególnych elementów formularza, aby prawidłowo układały się w pytaniu. Należy też sprawdzić wygląd pytania przy różnych szerokościach okna przeglądarki – formularz automatycznie dostosowuje się do szerokości przeglądarki, a poszczególne elementy formularza "przeskakują" do następnej linijki, jeżeli się nie mieszczą. Warto więc mieć pewność, że nasze badanie będzie dobrze wyglądać przy różnych szerokościach okna.

WYMAGANE I NIEWYMAGANE

Zaznaczenie opcji "wymagane" sprawia, że wprowadzenie danej oceny będzie konieczne, aby całe pytanie zostało oznaczone dla uczestnika badania jako wypełnione. Innymi słowy, dopóki uczestnik nie wprowadzi swojej oceny w tym punkcie, całe pytanie będzie aktywne i konieczne będzie wprowadzenie oceny. Jeżeli uczestnik wprowadzi odpowiedzi we wszystkich polach oznaczonych jako "wymagane", wtedy całe pytanie przestanie być aktywne (zostanie oznaczone szarym kolorem) i przesunie się w dół listy pytań jako "zaliczone". Pytań "niezaliczonych", nie można "zaliczyć" bez odpowiedzi na pola wymagane, można jedynie odłożyć odpowiadanie na inny czas, klikając przycisk "Na później". Udzielenie odpowiedzi na wymagane pola sprawia, że przycisk "Na później" zamienia się w "Następne pytanie" i umożliwia automatyczne przejście dalej.

WSKAZÓWKA

Należy zaznaczyć, że jeżeli niektóre pola formularza można zaznaczyć jako wymagane, to oczywiste jest, że pewne pola mogą być "niewymagane". Ma to swoje konsekwencje – uczestnik klikając "Następne pytanie" oznacza automatycznie dane pytanie jako zaliczone, niezależnie, czy pola te zostaną wypełnione, czy nie. Oczywiście zawsze ma możliwość powrotu do pytania, jednak przy większej ich liczbie może być utrudnione ich odnalezienie, pytania takie znajdą się na końcu listy pytań, jako pytania zaliczone, wraz z innymi, na które użytkownik odpowiedział.

ZLICZANE I NIEZLICZANE

Zaznaczenie opcji "zliczane" sprawi, że system będzie wyliczał średnią i odchylenie standardowe odpowiedzi w danym pytaniu, co umożliwi podanie ich w ramach informacji zwrotnej uczestnikom badania – uczestnik, którego odpowiedź znacząco różni się od średniej grupowej, dostanie odpowiednią notyfikację zachęcającą do uzasadnienia odpowiedzi lub jej zmiany. Dodatkowo, jeśli pierwszy sposób oceny w danym pytaniu lub komentarzu jest zliczalny, można będzie sortować pytania i komentarze wg wysokości zdobytej oceny.

ODZNAKI

ODZNAKI DLA PYTAŃ

Aby zwrócić uczestnikom badania uwagę na wybrane pytania, organizator badania może ustawić tak zwane "odznaki" pytań. Pytania, które w toku badania zaczynają się wyróżniać na tle innych – np. bardzo dużą liczbą komentarzy czy ponadprzeciętną oceną – mogą uzyskać określoną odznakę. Wtedy na belce z tytułem pytania pojawia się odpowiednia ikona, a uczestnicy badania informowani są o tym fakcie w indywidualnych wiadomościach.

WSKAZÓWKA

Funkcjonalność ta działa także jako "przypominajka" o badaniu dla uczestników, którzy nie logowali się do niego od dłuższego czasu. Dane pytanie, w czasie, gdy użytkownik nie logował się, mogło wywołać wiele kontrowersji, które mogą go zainteresować. Warto więc korzystać z odznak pytań.

ODZNAKI DLA UŻYTKOWNIKÓW

Podobnie jak dla pytań, także dla uczestników organizatorzy mogą ustawić możliwość zdobywania odznak. Uczestnicy badania mogą zdobyć odznaki m.in. za:

- najwięcej dodanych komentarzy,
- bycie autorem najlepiej ocenianego komentarza,
- uzyskanie najwyższej średniej oceny ze wszystkich komentarzy itp.

Tutaj jednak rola odznak jest nieco odmienna niż w przypadku pytań. Po pierwsze, wprowadza pewien element rywalizacji między uczestnikami – zachęca do bardziej aktywnej postawy w badaniu. Po drugie, odznaki typu "autor najlepiej ocenianego komentarza" zachęca do tworzenia treści o większej wartości merytorycznej, która zostanie doceniona przez innych uczestników. Po trzecie, w niektórych badaniach organizatorzy mogą ogłosić nagrody dla wybranych uczestników – nagrody te bazować mogą na przyznanych odznakach. Wtedy proces jest transparentny (automatycznie wyliczany przez system), a użytkownicy na bieżąco mają informację, czy mają szansę na nagrodę.

Wybrane odznaki przyznawane są za trzy najwyższe miejsca w danym rankingu.

KOMUNIKACJA Z UŻYTKOWNIKAMI

WIADOMOŚCI SYSTEMOWE

Jedną z funkcjonalności platformy jest system komunikacji z użytkownikiem. Oprócz możliwości wysyłania przez organizatorów badania wiadomości indywidualnych bądź zbiorowych do uczestników, istnieje także system wiadomości generowanych i wysyłanych automatycznie. Wiadomości te, w zależności od indywidualnych ustawień uczestnika badania, wysyłane są od razu po zaistnieniu pewnych zdarzeń lub jako podsumowanie (np. raz dziennie). Można także wyłączyć otrzymywanie wiadomości (oprócz wiadomości kluczowych dla badania). Automatyczne wiadomości informują uczestnika badania m.in. o tym, że:

- ktoś skomentował jego post,
- dodane zostało nowe pytanie,
- pozostało N pytań, które oczekują na odpowiedź,
- użytkownik otrzymał nowe odznaki.

Dzięki temu uczestnik jest na bieżąco informowany o przebiegu badania, bez konieczności logowania się codziennie i sprawdzania, czy pojawiło się coś nowego. Jednocześnie nie umkną mu istotne informacje. Może ponownie logować się do platformy, gdy faktycznie będą tam nowe treści.

PRZYKŁADOWA TREŚĆ WIADOMOŚCI PODSUMOWUJĄCEJ DZIEŃ BADANIA:

Twoje dziennie podsumowanie dla konsultacji "Rewitalizacja bulwarów Wiślanych"

12 – liczba pytań, na które nie odpowiedziałeś

5 – liczba komentarzy, na które nie zareagowałeś

Zaloguj się do badania, aby zobaczyć co się działo pod Twoją nieobecność! Przejdź do badania

Moderacja komentarzy

MODERACJA KOMENTARZY

Dbałość o jakość dyskusji pod pytaniami jest istotna nie tylko dla późniejszej analizy wyników – chodzi także o to, aby była ona na tyle przystępna, żeby wszyscy uczestnicy badania mogli z niej skorzystać. Istotne jest także to, by wprowadzane komentarze wyrażały opinie w sposób kulturalny, nie zawierały wulgaryzmów, nikogo nie obrażały itp. Interwencja moderatora jest ostatecznością, lecz czasem jest nieunikniona. Użytkownicy mają możliwość zgłaszania do moderatora komentarzy, które uznają np. za obraźliwe, duplikujące wcześniej wprowadzoną opinię lub niezwiązane z omawianym tematem. Administrator może także przeglądać dyskusję we własnym zakresie i identyfikować tego rodzaju problemy, a następnie wprowadzać określone zmiany w treści komentarza lub wręcz go usunąć. Jeśli komentarz stanowi duplikat, można skorzystać z dostępnego w PKK narzędzia scalania duplikatów – najpierw należy wybrać komentarz "nadrzędny", którego treść zostanie zachowana, a następnie "podrzędny", oceny wprowadzone przez użytkowników przy komentarzu podrzędnym zostaną wówczas zaliczone do komentarza nadrzędnego.

WSKAZÓWKA

leśli administrator wprowadził zmianę większą niż prosta poprawka stylistyczna, powinien koniecznie poinformować o niej autora komentarza, podając przyczynę interwencji! W przeciwnym razie organizatorzy badania mogą zostać posądzeni o nieuprawnione wpływanie na wyniki.

ZGŁOSZENIA

Kolejną formą komunikacji uczestnika badania z administratorem jest możliwość zgłoszenia przez uczestnika komentarza lub pytania, które ten uznał za niewłaściwe, np. z powodu obraźliwych czy powtarzających się komentarzy. W ten sposób także społeczność badania może pomóc organizatorom w pilnowaniu właściwego przebiegu tego procesu.

KONIEC BADANIA I ANALIZA WYNIKÓW

Gdy badanie dobiegnie końca, jego organizatorzy mogą zamknąć możliwość logowania się do systemu. Należy wówczas podziękować za udział wszystkim uczestnikom oraz poinformować ich o dalszych planach – w szczególności o tym, kiedy i w jakiej formie mogą spodziewać się wyników. PKK oferuje także możliwość pozostawienia uczestnikom możliwości wglądu w wyniki badania – wówczas możliwość logowania zostaje zachowana, nawet po zakończeniu badania. Nie będzie wtedy możliwości wprowadzania nowych komentarzy ani zapisywania ocen.

Analiza wyników jest szerokim tematem, który uzależniony jest bardzo od tematyki badania, jego przeznaczenia, rodzaju zadanych pytań itd. i wykracza poza zakres niniejszego opracowania. Niewątpliwie warto zadbać nie tylko o merytoryczną jakość opracowania wyników, ale także o stronę graficzną - tak, aby maksymalnie zwiększyć ich przystępność.

CO DALEJ?

Jeżeli chcesz przeprowadzić badanie, zgłoś się do nas : info@ptsp.pl – przekażemy Ci dostęp do naszej platformy i pomożemy w zorganizowaniu własnych konsultacji. Zespół PTSP oferuje także swoje wsparcie przy projektowaniu, organizacji i analizie wniosków z badania.

O POLSKIM TOWARZYSTWIE Studiów nad przyszłością (PTSP)

Polskie Towarzystwo Studiów nad Przyszłością to działające non-profit stowarzyszenie, którego podstawowym celem jest promocja i organizacja inicjatyw związanych z planowaniem długoterminowym, strategią i foresightem, a także rozwijanie metodologii w tym zakresie. Zostało powołane do życia w 2011 r. i skupia ludzi nauki, profesjonalistów z różnych gałęzi gospodarki oraz entuzjastów, którzy podzielają przekonanie o wadze odpowiedzialnego planowania przyszłości zarówno w skali mikro (pojedynczy ludzie, firmy, małe społeczności), jak i makro (społeczeństwa, państwa, świat). Podstawowym celem Polskiego Towarzystwa Studiów nad Przyszłością i jego misją jest promocja i organizacja inicjatyw związanych z kształtowaniem i odpowiedzialnym planowaniem w różnych dziedzinach, rozwojem technologii, gospodarowaniem zasobami – oraz rozpowszechnianie informacji na temat tych inicjatyw – a także zwiększanie znajomości najnowszych osiągnięć nauki, a przez powyższe, podnoszenie poziomu wiedzy.

Współpracujemy między innymi z polskim oddziałem The Millennium Project, jednego z najbardziej innowacyjnych think tanków na świecie. The Millennium Project (TMP) jest międzynarodowym think tankiem z dziedziny *futures studies* z siedzibą w Waszyngtonie. Prowadzi działalność za pośrednictwem sieci węzłów – ekspozytur na wszystkich kontynentach. Prezesem organizacji jest Jerome C. Glenn. TMP wywodzi się ze Światowej Organizacji Stowarzyszeń ONZ (WFUNA). Działania organizacji koncentrują się na badaniu zagadnień dotyczących przyszłości oraz kształtowaniu globalnych zmian w taki sposób, aby zapewnić zrównoważony i stabilny rozwój.

The Millennium Project tworzy długoterminowe analizy zagadnień w skali zarówno ogólnoświatowej, jak i lokalnej. Pozwalają one na wczesne ostrzeganie, dostrzeganie możliwości, budowę strategii. Organizacja zrzesza ekspertów z korporacji, uniwersytetów, organizacji pozarządowych i rządowych na całym świecie. Najsłynniejsze opracowanie TMP to raport "State of the Future" (Stan Przyszłości). Jest on coroczną publikacją, która przedstawia rezultaty badań The Millennium Project.

Polski oddział The Millennium Project powstał w 2009 r. z inicjatywy firmy 4CF, która przewodniczy polskiemu oddziałowi środkowoeuropejskiego węzła The Millennium Project (Central European Node).

O PROGRAMIE "Obywatele dla demokracji"

Program wdrażany jest przez Fundację im. Stefana Batorego w partnerstwie z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży, która zajmuje się projektami dotyczącymi dzieci i młodzieży.

Celem programu jest wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w budowaniu sprawiedliwości społecznej, demokracji i zrównoważonego rozwoju.

Dotacje udzielane w ramach programu mają na celu: zwiększenie udziału obywateli w życiu publicznym, upowszechnianie wartości demokratycznych i praw człowieka, rozwój działalności rzeczniczej i kontroli obywatelskiej, wspieranie grup narażonych na wykluczenie, wzmocnienie kondycji organizacji pozarządowych i tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi trzeciego sektora.

Program przywiązuje dużą wagę do takich kwestii jak: zwalczanie mowy nienawiści, przestępstw z nienawiści i ekstremizmów, przeciwdziałanie zjawiskom rasizmu i ksenofobii, homofobii i antysemityzmu, molestowaniu seksualnemu, przemocy wobec kobiet i handlowi kobietami, problemom mniejszości romskiej oraz promocji tolerancji i porozumienia między kulturami.

Poprzez fundusze EOG i fundusze norweskie, Islandia, Liechtenstein i Norwegia przyczyniają się do zmniejszania nierówności społecznych i ekonomicznych oraz wzmacniania relacji dwustronnych z państwami beneficjentami w Europie. Trzy państwa ściśle współpracują z UE na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (Porozumienie EOG). W okresie 2009–2014 wartość funduszy EOG i funduszy norweskich wynosi 1,79 mld euro. Norwegia zapewnia około 97 proc. łącznego finansowania.

Fundusze są dostępne dla organizacji pozarządowych, instytucji badawczych i szkół wyższych, sektora publicznego i sektora prywatnego w 12 nowoprzyjętych państwach członkowskich UE oraz Grecji, Portugalii i Hiszpanii. W ich ramach ma miejsce szeroka współpraca z podmiotami z państw darczyńców, a przedsięwzięcia mogą być wdrażane do 2016 r. Najważniejsze obszary wsparcia obejmują ochronę środowiska i zmiany klimatyczne, badania i stypendia, społeczeństwo obywatelskie, ochronę zdrowia i wsparcie dla dzieci, równość płci, sprawiedliwość i dziedzictwo kulturowe.

PLATFORMA KONSTRUKTYWNYCH KONSULTACJI. Podręcznik administratora

Warszawa 2016